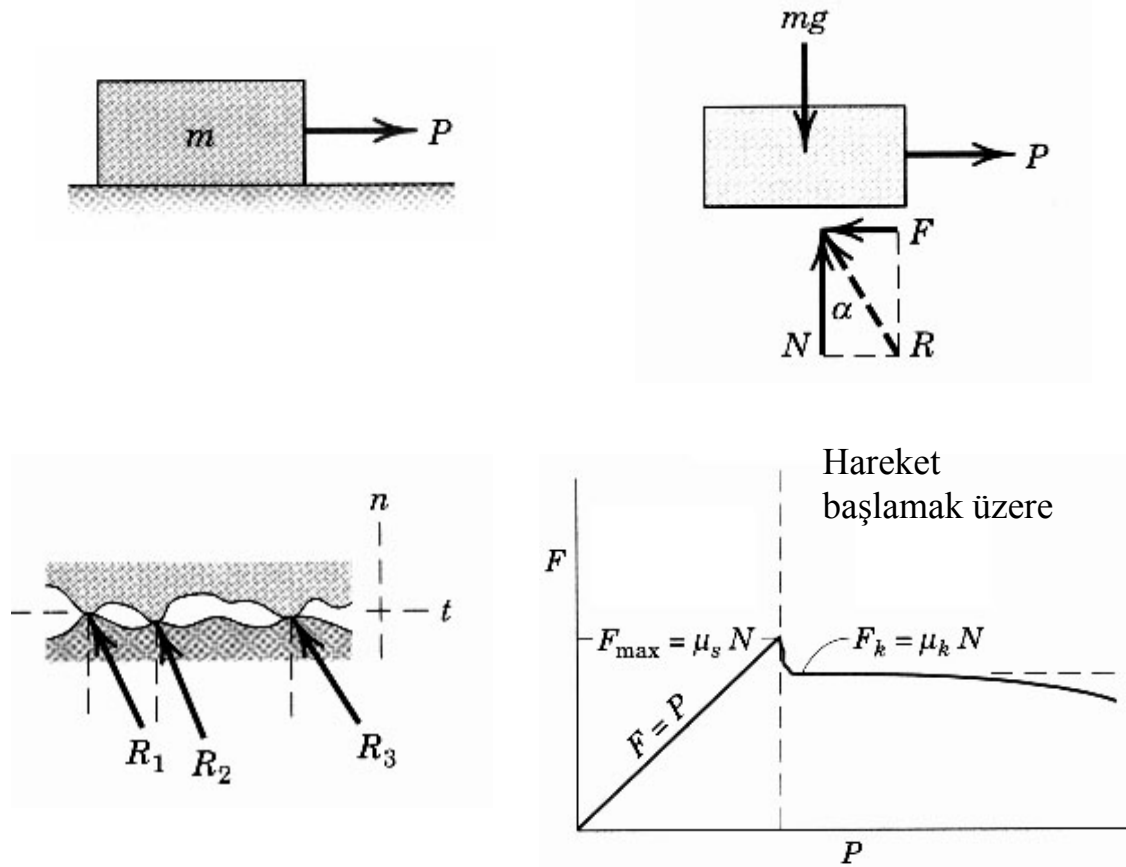

SÜRTÜNME (FRICTION)

Sürtünme Çeşitleri

- Kuru Sürtünme (Dry Friction)
- Akışkan Sürtünmesi (Fluid Friction)
- İç Sürtünme (Internal Friction)

Kuru Sürtünme: iki katı cismin temasından ortaya çıkar.

Maksimum Statik Sürtünme katsayısı

$$F_{\max} = \mu_s N$$

, μ_s statik sürtünme katsayısı

Denge Halinde:

$$F < \mu_s N$$

Hareket Halinde $F = \mu_d N$, μ_d Dinamik Sürtünme Katsayısı

$$\tan \phi_s = \mu_s$$

$$\tan \phi_k = \mu_k$$

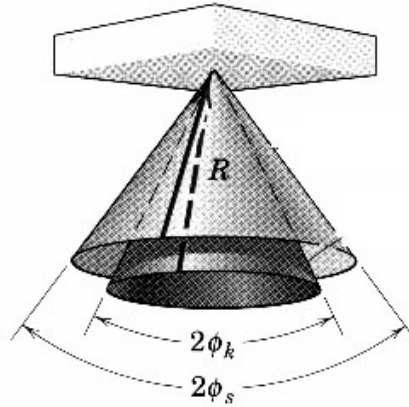
$$\tan \alpha = \frac{F}{N} = \frac{\mu_d N}{N} =$$

$$\tan \alpha = \tan \phi_d = \mu_d$$

$$\tan \phi_s = \frac{F_{\max}}{N}$$

$$\tan \phi_s = \frac{\mu_s N}{N}$$

$$\tan \phi = \mu$$

$$F < (F_{\max} = \mu_s N) \quad \text{Dengede fakat hareket etmek üzere}$$

Hareket var:

$$F = (F_{\max} = \mu_s N)$$

$$F > (F_{\max} = \mu_s N) \quad \text{Dengede Olamaz}$$

Sürtünmeli Problem Tipleri

1-) Hareketin başlamak üzere olduğu bilinen hal: Cisim dengededir ve kaymanın sınırındadır. Sürtünme kuvveti limit statik sürtünmeye eşittir.

$F_{\text{mak}} = \mu_s N$ dir. Denge denklemleri geçerlidir.

2-) Hareketin ve kaymanın olup olmadığının bilinmediği hal: Önce statik dengenin var olduğunu varsayarak denge için gerekli F sürtünme kuvvetinin elde ederiz.

a) $F < (F_{\text{mak}} = \mu_s N)$ ise cisim dengededir.

b) $F = (F_{\text{mak}} = \mu_s N)$ ise 1. hal geçerlidir.

c) $F > (F_{\text{mak}} = \mu_s N)$ ise denge olamaz. Zira yüzeyler $\mu_s N$ den daha büyük kuvvetleri taşıyamazlar. Hareket vardır. Sürtünme kuvveti $F = \mu_d N$ dir.

3-) Yüzeyler birbirlerine göre hareketli iseler (bağlı hareket) $\mu = \mu_d$ geçerlidir.

$F = \mu_d N$ alınır.

Bütün bu haller temas eden yüzeyler için geçerlidir. Hareketli yüzeylere ve kısmen yağlama yapılan yüzeylere de genelleştirilebilir.

Bazı tipik sürtünme katsayıları; referans kitabının 509 uncu sayfasında D/1 tablosunda verilmiştir.

UYGULAMA

Problem 6/3

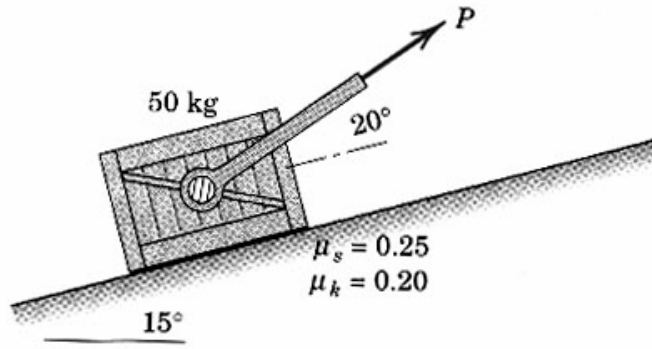
Şekildeki 50 kg lık sandık eğik düzlemde dururken P kuvveti uygulanıyor. Sandığın alt yüzünde oluşan sürtünme kuvvetinin yönünü ve değerini;

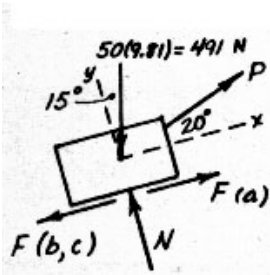
a-) $P = 0$

b-) $P = 200 \text{ N}$

c-) $P = 250 \text{ N}$

d-) Sandığı yukarı doğru harekete geçirecek P değerini, bulunuz. Statik ve kinematik sürtünme katsayıları, $\mu_s = 0.25$, $\mu_k = 0.20$

(a) $P = 0$

$$\sum F_y = 0: N - 491 \cos 15^\circ = 0, N = 474 \text{ N}$$

Assume equilibrium:

$$\sum F_x = 0: F - 491 \sin 15^\circ = 0, F = 127.0 \text{ N}$$

$$F_{\max} = \mu_s N = 0.25(474) = 118.4 \text{ N} < F;$$

assumption invalid and

$$F = F_k = \mu_k N = 0.2(474) = \underline{94.8 \text{ N}}$$

b) $P = 200 \text{ N};$

$$\sum F_y = 0: N - 491 \cos 15^\circ + 200 \sin 20^\circ = 0, N = 405 \text{ N}$$

$$\sum F_x = 0: 200 \cos 20^\circ - 491 \sin 15^\circ - F = 0, F = \underline{61.0 \text{ N}}$$

$$F_{\max} = \mu_s N = 0.25(405) = 101.3 \text{ N} > 61.0 \text{ N}$$

c) $P = 250 \text{ N};$

$$\sum F_y = 0: N - 491 \cos 15^\circ + 250 \sin 20^\circ = 0, N = 388 \text{ N}$$

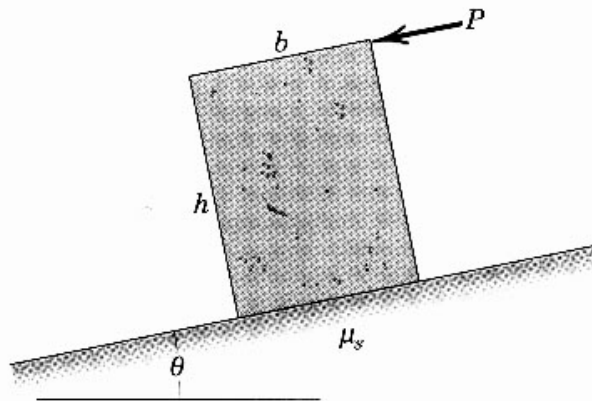
$$\sum F_x = 0: 250 \cos 20^\circ - 491 \sin 15^\circ - F = 0, F = 108.0 \text{ N}$$

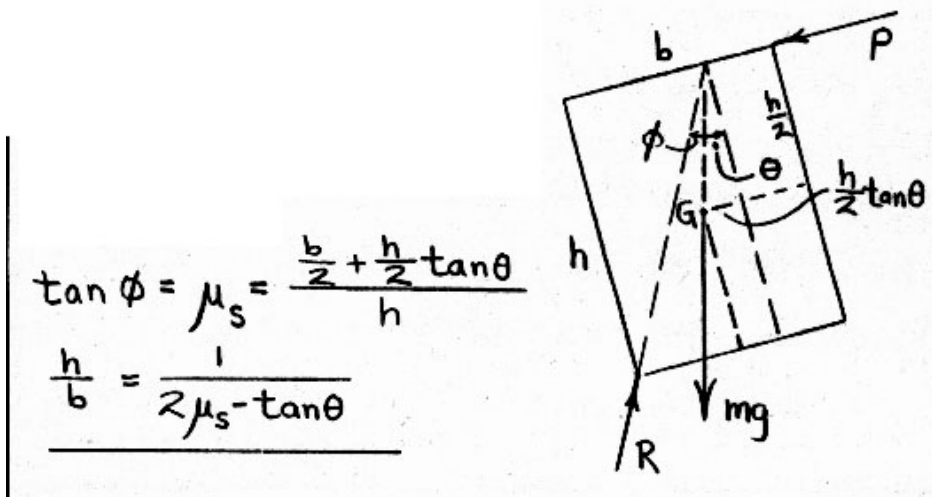
$$F_{\max} = \mu_s N = 0.25(388) = 97.1 \text{ N} < F;$$

$$F = \mu_k N = 0.2(388) = \underline{77.7 \text{ N}}$$

Problem 6/5

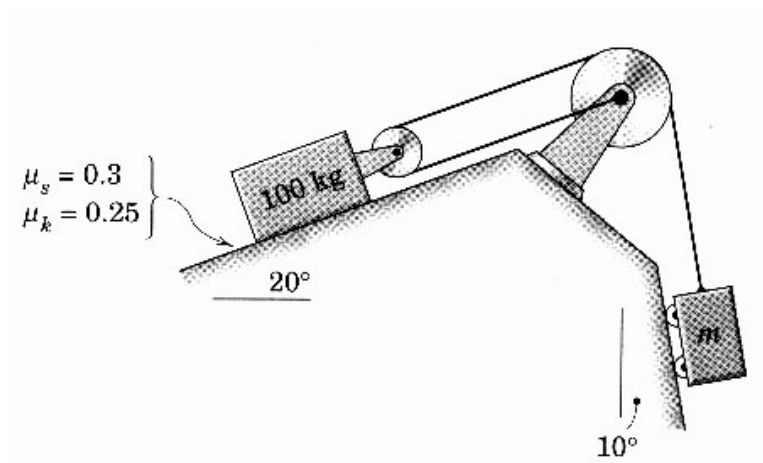
Şekildeki homojen blokun, P kuvvetinin etkisinde, devrilmeden kayabilmesi için h/b oranı ne olmalıdır.

Problem 6/16

Şekildeki sistemde 100 kg lık bloğun dengede kalması için m kütlesinin hangi değer aralığında olması gerektiğini bulunuz. Bütün tekerlek ve makaralarda sürtünme ihmal edilebilir.

$\Sigma F_y = 0: T - W \cos 10^\circ = 0$
 $T = W \cos 10^\circ$

100-kg
 $\Sigma F_y = 0: N - 981 \cos 20^\circ = 0$
 $N = 922 \text{ N}$

(a)
 $\Sigma F_x = 0: 2T - 981 \sin 20^\circ + F_{\max} = 0$
 $F_{\max} = \mu_s N = 0.3(922) = 277 \text{ N},$
 $2T = 336 - 277 = 59.0 \text{ N}, T = 29.5 \text{ N}$
 $m = \frac{29.5}{9.81 \cos 10^\circ} = 3.05 \text{ kg}$

(b)
 $\Sigma F_x = 0: 2T - 981 \sin 20^\circ - F_{\max} = 0$
 $m = 31.7 \text{ kg}$

$3.05 \text{ kg} \leq m \leq 31.7 \text{ kg}$

